

?De vendre el territori a reivindicar-lo

Territori de Masies mostra les potencialitats del Baix Solsonès posant en valor l'activitat pagesa | Defuig parlar de guia comercial i busca explicar el territori «com allò que és»

Vaques pasturant a la serra de Castelltallat

El Baix Solsonès. Un territori disseminat i poc poblat. Com a bona part del país, el despoblament i l'abandonament d'antics masos és una constant des dels anys seixanta del segle passat, amb l'arribada de la mecanització del camp i la imposició generalitzada del model agrari industrial: aquell que busca un increment de la productivitat a la recerca del màxim benefici. I que va furar la sobirania a un territori que -per primera vegada en segles-, deixava de decidir què produïa i com ho produïa en veure's absorbit per l'economia de mercat. Un territori mancat d'oportunitats i amb un sector primari on els petits tenen difícil fer-s'hi un lloc per poder viure'n dignament. Aparentment un desert que ha tendit al monocultiu i a la concentració de la propietat, i mancat de noves iniciatives per regenerar-hi dinamisme i diversificació. Malgrat això, cada vegada són més les iniciatives transformadores que neixen i arrelen en clau sostenible. Petites llavors per capgirar el paradigma i recuperar la sobirania. Ara s'han posat en comú en el marc del projecte col·lectiu Tasta Territori, que culmina amb la presentació d'una «guia de recursos per fer territori». Defugen parlar de catàleg i de «vendre» el territori. Prefereixen reivindicar-lo i explicar-lo tal com és.

El projecte l'impulsa l'associació Territori de Masies, formada per veïnes, entitats, productors, elaboradores, artesans, artistes i empreses d'allotjaments i de serveis del Baix Solsonès i el seu entorn més immediat. La iniciativa, emmarcada en el projecte Actua promogut per la cooperativa l'Arada, va sorgir fruit de la voluntat col·lectiva de donar un impuls al producte agroalimentari local. Però sobretot fer-ho «vinculant la pagesia amb el paisatge que és gaudit per una societat d'oci canviant i de vegades alienada de la realitat rural», explica Marina Vilaseca, sòcia de l'Arada. D'aquesta manera, el projecte ha pres una dimensió territorial global, vinculant la pagesia amb la restauració, però també amb el turisme rural, els serveis culturals i turístics i el teixit associatiu. L'objectiu és situar la gent del territori com a epicentre d'aquest, explicant les activitats que s'hi han desenvolupat al llarg dels segles, el declivi de mitjan segle passat, i les noves fórmules que permeten a la gent del territori seguir vivint al territori i, sobretot, del territori. La guia de recursos Tasta Territori que es presenta compta amb una quarantena d'establiments i serveis, a més del ric teixit associatiu local. Tots ells es reivindiquen com a territori pagès i remarquen la importància d'associar-se i treballar en xarxa en territoris disseminats com ho és el Baix Solsonès.

Visita a l'explotació de porc ecològic Dpagès

«Territori de Masies té una manera de veure les coses en total consonància amb com som aquí. Treballem amb constància i sense grans pretensions, però sense deixar mai de banda el territori». Ho explica Maria Àngels Miramunt, de Claret de Llanera, un petit nucli d'origen medieval que es troba al terme de Torà. És sòcia de Territori de Masies i, a banda de regentar un restaurant i un petit negoci de turisme rural, fa sabons de manera artesanal, com ho feien antigament quan les masies s'autoabastien gairebé en la seva totalitat. És justament aquesta posada en valor de les maneres de fer de la zona la que explica l'arrelament territorial del projecte. «D'iniciatives de promoció turística n'hi ha moltes, però és en aquesta on ens sentim còmodes», diu.

Pilar Clotet, productora de pollastres ecològics del Molí de Bonsfills, a Vallmanya de Pinós, remarca la importància de l'entorn, el qual «condiciona allò que tu fas: aquí al Solsonès tenim molts turons de zona arbustiva que et permeten fer pollastre ecològic tenint molt present el benestar animal. Tenim una producció artesana petita que s'adapta molt bé a aquest entorn». I afegeix que «a vegades no ens n'adonem que treballem molt aïlladament, sense tenir-lo en compte». Justament per l'estructura demogràfica de caràcter disseminat l'associació ha esdevingut clau a l'hora de generar vincles i enfortir el coneixement de la gent que viu i treballa al territori.

(Re)conèixer el territori

Territori de Masies treballa per a un nou diàleg entre el món urbà i el rural. Tot i que inicialment va néixer com a iniciativa de promoció turística del Baix Solsonès, «el temps ens ha fet adonar de la necessitat d'eixamplar els nostres objectius: que treballar per al turisme és treballar per al paisatge, un bé col·lectiu que no correspon a ningú, i que correspon al passat al present i al futur», expliquen a la guia. Afegeixen que això demanava generar un espai «de consens absolut sobre com explicar el Territori de Masies». I és així com «el debat sobre turisme es va anar diluint per parlar de territori, cultura, memòria, treball i, en definitiva futur».

El mosaic agroforestal caracteritza els paisatges del Baix Solsonès

D'ençà de l'inici de la regressió de mitjan segle passat, «el paisatge es torna atapeït, perd gairebé 20 oficis que s'hi associaven directa o indirectament, i acull nous visitants que, contràriament als anteriors, no el treballen». Així mateix, es construeixen mosaics de menys peces i peces més grans: «la biodiversitat se'n sent i la cultura se'n ressent», lamenta Territori de Masies. Paradoxalment, afegeix, «l'ovació naturalista d'un paisatge desculturalitzat creix, i el bosc que s'havia buidat i perdut desenes d'oficis i aprofitaments, es torna a emplenar d'excursionistes, *runners* i curiosos». Amb tot això, doncs, Tasta Territori neix per a reivindicar i reclamar el retorn de la funció més humil del món rural: la d'alimentar boques i territori.